

STRONA TYTUŁOWA

SPIS TREŚCI

Wstęp

Postępujący rozwój miniaturyzacji urządzeń elektronicznych spowodował, że na przestrzeni ostatnich kilku lat coraz większym zainteresowaniem na rynku telefonii komórkowej cieszą się smartfony. Zgodnie z danymi opracowanymi przez firmę analityczną IDC, ich sprzedaż wzrosła w 2011 roku o około 80% w porównaniu z rokiem 2010, a już w 2013 roku ilość sprzedanych przez producentów smartfonów egzemplarzy była wyższa niż ilość telefonów komórkowych[1]. Liczba ta wciąż się powiększa, w związku z czym oszacowanie, że do 2020 roku niemal wszyscy użytkownicy telefonów komórkowych będą posiadali smartfony nie wydaje się być zbytnim wyolbrzymieniem. Urządzenia te łączą w sobie funkcje zarówno klasycznego telefonu komórkowego jak i komputera kieszonkowego (*ang. personal digital assistant*). Osiągnięte tym samym kompaktowość i poręczność przy jednocześnie wysokiej jakości oferowanych usług, stały się powodem dla którego smartfony powoli zastępują urządzenia codziennego użytku: aparaty cyfrowe, odtwarzacze mp3, czytniki e-booków i wiele innych. Można również przypuszczać, że z czasem zaczną poważnie konkurować ze sprzętem dedykowanym do badań medycznych. Według raportu Fjord Trends 2016 jednym z dziesięciu najistotniejszych trendów najbliższych lat będą właśnie tzw. osobiste systemy zdrowotne wykorzystujące, oprócz smartfonów, *inteligentną elektronikę do noszenia* (*ang. wearable electronics*, np. Smartwatch, Google Glass etc.) w celu pozyskiwania danych na temat stanu użytkownika[2].

Niniejsza praca zakłada dwa podstawowe cele. Pierwszy dotyczy stworzenia przycisku, który współpracowałby ze smartfonami działającymi pod kontrolą mobilnego systemu operacyjnego Android. Drugi polega na napisaniu aplikacji korzystającej z funkcjonalności takiego przycisku, która dedykowana by była m.in. dla ludzi z problemami neurologicznymi. Jest to praca koncepcyjna z pogranicza dziedzin elektroniki i informatyki, zakładająca możliwość rozszerzenia w ten sposób funkcji smartfonów i wykorzystanie ich w aplikacjach niosących wsparcie w opiece lub leczeniu osób starszych.

Rozdział pierwszy zawiera

1. Wstęp teoretyczny

1.1. Cel i założenia pracy

Podstawą niniejszej pracy jest zrealizowanie dwóch zadań. Pierwsze z nich polega na skonstruowaniu przycisku zewnętrznego do smartfona wyposażonego w system operacyjny Android. Na jego realizację składać się będzie przegląd istniejących możliwości nawiązania połączenia z urządzeniem mobilnym, omówienie kryteriów jakimi należy się kierować podczas wyboru jednej z nich, a także opis elementów niezbędnych do skonstruowania prototypu. Funkcjonalność przycisku będzie wykorzystywana przez aplikację mobilną, której napisanie jest zadaniem drugim. W wyniku naciśnięcia przycisku uruchomiony zostanie wbudowany w telefon moduł GPS w celu odczytania współrzędnych geograficznych użytkownika. Następnie mają one zostać przesłane w postaci wiadomości SMS pod wskazany wcześniej numer telefonu. Aplikacja umożliwi użytkownikowi stworzenie oraz zapisanie w pamięci telefonu szablonów, na które składać się będzie treść wiadomości oraz numer, pod który ma ona zostać wysłana wraz ze współrzędnymi geograficznymi. Jedną z najważniejszych właściwości aplikacji ma być umożliwienie jej pracy w tle, aby skorzystanie z funkcji zewnętrznego przycisku nie wymagało bezpośredniej interakcji użytkownika ze smartfonem. Napisanie aplikacji wymaga zapoznania się z mobilnym systemem operacyjnym Android oraz narzędziami programistycznymi, z których należy skorzystać, przeanalizowania dostępnych na rynku aplikacji związanych z poruszaną w niniejszej pracy tematyką, zaplanowania wyglądu interfejsu dostosowanego do potrzeb użytkownika.

1.2. Urządzenia mobilne typu Smartfon

Smartfony to kieszonkowe urządzenia wielofunkcyjne należące do rodziny telefonów komórkowych. Stały się bardzo powszechne w roku 2012 wraz z trwającym rozwojem standardu telefonii komórkowej 4G. Mimo, że pojęcie „smart phone” zostało użyte po raz pierwszy w 1995 roku, koncepcja połączenia urządzeń zdolnych do zaoferowania zarówno klasycznych funkcji telefonu (wysyłanie wiadomości SMS oraz wykonywanie połączeń) jak i prowadzenia obliczeń została zaprezentowana przez Nikołę Teslę, a opatentowana w 1974 roku przez Teodora Paraskevakosa. Jednym z pierwszych udanych prototypów urządzenia wielozadaniowego, dostępnego do użytku komercyjnego, był Simon firmy IBM opracowany w 1993 roku. Dawał możliwość obsługi prostych „aplikacji mobilnych”, otrzymanie oraz wysyłanie poczty e-mail, zawierał m.in. książkę adresową, kalkulator, kalendarz, ekran dotykowy. Smartfony po raz pierwszy zostały rozpowszechnione na masową skalę przez japońską firmę NTT DoCoMo dopiero w 1999 roku. Urządzenia te weszły na rynek w związku z pojawieniem się usługi i-mode, dającej możliwość korzystania z internetu mobilnego. Wykorzystanie przez nie języka C-HTML do opisu stron internetowych zwiększyło szybkość transferu danych, co umożliwiło urządzeniom dostęp do korzystania z większego zakresu usług internetu mobilnego takich jak obsługa poczty e-mail, dokonywania zakupów online, czy po prostu surfowania po sieci. Z czasem ich miejsce zajęły urządzenia zdolne do obsługi technologii sieci 3G[3,4].

Obecnie zatarciu uległa granica rozróżniająca terminy „telefon komórkowy” i „smartfon”, przez co często używa się ich zamiennie. Jednak zasadnicza różnica polega na tym, że smartfony dysponują o wiele bardziej zaawansowanym systemem operacyjnym niż standardowe urządzenia służące komunikacji.

1.3. Mobilne Systemy Operacyjne

W rzeczywistości każdy smartfon korzysta z dwóch systemów operacyjnych: poziomu niskiego oraz wysokiego. System operacyjny poziomu niskiego to system (ang. Real-Time Operating System), który posiada własne zasoby i odpowiada m.in. za kodowanie i modulację sygnału radiowego, który umożliwia komunikację[5,6]. Stanowi on uzupełnienie dla systemu poziomu wysokiego, o którym zwykło się myśleć w kontekście mobilnych systemów operacyjnych i który umożliwia użytkownikowi obsługę urządzenia z poziomu interfejsu i aplikacji. Systemy operacyjne wykorzystywane w smartfonach mają cechy zbliżone do tych wykorzystywanych przez komputery stacjonarne czy laptopy, z tą jednak różnicą, że w dużym stopniu wspierają obsługę ekranu dotykowego, komunikację Bluetooth, nawigację GPS, rozpoznawanie mowy i inne funkcje, użyteczne w urządzeniach mobilnych. Obecnie rozwijanych jest ponad 20 platform tego rodzaju, jednak dane statystyczne (udostępnione w sierpniu 2016 przez przedsiębiorstwo Gartner [7])

wskazują, że na rynku światowym 99,7% urządzeń sprzedanych w drugim kwartale bieżącego roku jest wyposażonych w jeden spośród 3 systemów: Android (86,2%), iOS (12,9%) lub Windows (0,6%).

Dane te należy połączyć z informacją na temat dystrybucji smartfonów we wspomnianym okresie – 12,9% światowej sprzedaży należy do Apple Inc., czyli twórców iOS (niegdyś znanego jako iPhone OS). To właśnie ich iPhone pierwszej generacji zaprezentowany w 2007 roku odpowiada za obecny wygląd większości smartfonów: duży ekran dotykowy, brak fizycznej klawiatury i pojedynczy przycisk pod ekranem. Produkty tej firmy cieszą się dużą popularnością wśród Amerykanów. Największym konkurentem dla Apple Inc. wykorzystującym Android OS jest firma Samsung, do której należą 22,3% sprzedaży smartfonów na światowym rynku. Oprócz niej Android OS znajduje się także w urządzeniach kilku innych producentów, m.in. Asus, Huawei, HTC, LG, Motorola czy Sony, co znajduje swoje odbicie w danych zawartych na *Wykresie 1*.

1.4. Android OS

Android jest mobilnym systemem operacyjnym, który od 2005 roku jest rozwijany przez Google Inc. Na rynku pojawił się po raz pierwszy w 2007 roku wraz z ogłoszeniem powstania sojuszu biznesowego o nazwie Open Handset Alliance, który zrzesza przedsiębiorstwa związane z branżą telekomunikacyjną – producentów układów scalonych, telefonów komórkowych i oprogramowania, operatorów sieci komórkowych. Ich głównym celem jest rozwijanie otwartych standardów dla urządzeń mobilnych. Oznacza to, że posiadacz praw autorskich stwarza innym użytkownikom możliwość poznania, modyfikowania i dystrybucji swoich rozwiązań bez ograniczeń. Początkowo OHA obejmowało współpracę 34 firmy, obecnie jest ich ponad 80 (w tym Samsung Electronics, T-Mobile, Google, HTC, Huawei, Texas Instruments etc.) [8]. Android, zgodnie z założeniami OHA, rozwijany jest jako system otwarty (*ang. open source*), co stało się główną przyczyną jego powszechności, dynamiki rozwoju i dostępności. Zarówno jądro Linux, na którym oparty jest system, jak i znaczna część komponentów wykorzystywanych przez Android OS objętych jest licencją GNU GPL. Oznacza to dla użytkowników i deweloperów, że zyskują możliwość rozpowszechniania niezmienionej kopii programu, ale również ulepszonych przez siebie wersji wśród pozostałych członków społeczności. Dodatkowo producenci telefonów należący do OHA objęci są zakazem tworzenia urządzeń niekompatybilnych z Androidem, sam Google natomiast wkłada wiele starań w jego promowanie, czego przykładem jest konkurs na najbardziej nowatorską aplikację zorganizowany w 2008 roku – pula nagród wynosiła ponad 10 milionów dolarów. W efekcie w połowie roku 2013 usługa Google Play (niegdyś Android Market) dawała użytkownikom dostęp do miliona aplikacji. Aplikacja to program komputerowy, w tym wypadku

napisany na urządzenie mobilne, zawierający instrukcje, które są wykonywane przez system. W efekcie telefon realizuje za jej sprawą zadania na potrzeby użytkownika. Do tworzenia aplikacji mobilnych na platformę Android używany jest popularny, obiektowy język programowania o nazwie Java [9]. Wykorzystywane są także pliki XML, głównie w celu przechowywania danych. W listopadzie 2007 OHA opublikowało zestaw narzędzi programistycznych (*ang. Software Development Kit*). Do ich obsługi skorzystano z przeznaczonego do tego celu zintegrowanego środowiska programistycznego (*ang. Integrated Developer Environment*).

1.5. Andorid SDK

SDK zawiera narzędzia przydatne programiście do tworzenia i testowania aplikacji: dokumentację, skompilowane biblioteki, debugger, emulator, przykładowe kody i samouczki. Oficjalna strona dla deweloperów znajduje się pod adresem <https://developer.android.com/>. Zawiera opisy najnowszych aktualizacji, dostępnych bibliotek i funkcji, omawia ich działanie na podstawie przykładowych fragmentów kodu, zawiera samouczki podzielone na bloki tematyczne dla osób zdobywających swoje pierwsze doświadczenia w systemie Android.

Na tym portalu zamieszczona jest również informacja na temat debuggera dostarczanego wraz z Android SDK. Jest to Dalvik Debug Monitor Server, który umożliwia współpracę zarówno z emulatorem jak i fizycznym urządzeniem, na którym testowana jest aplikacja. Poza możliwością śledzenia sposobu w jaki przydzielana jest pamięć dla zmiennych, czy pozyskania informacji na temat czasu wykonywania operacji, z punktu widzenia większości użytkowników jedną z najprzydatniejszych własności jest zdolność podglądu komunikatów w wierszu poleceń „logcat”. Zawierają one informacje na temat błędów, które napotkano w trakcie działania aplikacji i są generowane w sposób automatyczny. Ponadto, programista może je wykorzystać używając klasy *Log*, aby wysyłać do siebie wiadomości pełniące rolę znaczników, które dostarczają informacji na temat tego w której części kodu kompilator aktualnie się znajduje oraz jaka jest chronologia wykonywanych przez niego poleceń.

Sprawdzanie efektów działania kodu i sposobu działania aplikacji bez konieczności instalowania jej na fizycznym urządzeniu jest możliwe za pomocą emulatora. Na komputerze symulować można działanie nie tylko smartfonów, ale również tabletów, telewizorów czy tzw. „wearable”, które mogą pracować pod nadzorem Android OS. Dużą zaletą korzystania z emulatora jest możliwość sprawdzenia działania aplikacji na różnych typach urządzeń i wersjach systemu, które może on symulować. Należy jednak pamiętać, że możliwości oferowane przez emulator różnią się w praktyce od możliwości fizycznej maszyny (szybkość wykonywania obliczeń i przesyłania danych, obsługa wielu wątków, symulowanie zdarzeń typu połączenia telefoniczne). Aplikacja, która pomyślnie przeszła testy na emulatorze, wykorzystująca bibliotekę SQLite, po zainstalowaniu

prze mnie na telefonie napotykała błąd - kod wymagał poprawienia. Istnieją emulatory zaawansowane, przykład może stanowić Genymotion, jednak nawet one nie umożliwiają testowania połączeń Bluetooth, WiFi, NFC, USB, obserwacji wejść słuchawkowego i na kartę SD [10]. Wskazane jest zatem, a w przypadku tworzenia niektórych aplikacji konieczne, żeby ich działanie przetestować na urządzeniu fizycznym. Jest to możliwe po podłączeniu kablem USB telefonu z odblokowanymi „Opcjami programisty” poprzez zakładkę „Ustawienia”.

Instalacja Android SDK wymaga komputera z procesorem z rodziny x86, wyposażonego w system Windows XP (lub nowszy), MacOS X 10.4.8 (lub nowszy) lub Linux. Na platformie uruchomieniowej należy także zainstalować *Java Development Kit* (JDK) - darmowe oprogramowanie firmy Oracle umożliwiające programowanie w języku Java.

Wersje narzędzi służących pisaniu aplikacji zmieniają się wraz z rozwojem systemu i najnowsza opatrzona jest numerem 25. Pobranie aktualizacji, nowości, bądź potrzebnych modułów umożliwia instalator o nazwie *SDK Manager*. Korzystanie z niego oraz ogółu możliwości oferowanych przez SDK ułatwia zintegrowane środowisko programistyczne.

1.6. Android IDE

Zintegrowane środowisko programistyczne to aplikacja, która ułatwia pisanie i edycję kodu źródłowego, a także obsługę narzędzi wykorzystywanych do automatycznego procesu budowy oraz testowania oprogramowania. W trakcie tworzenia aplikacji, o której mowa we wstępie niniejszej pracy, wykorzystano Android Studio, które od stycznia 2016 stało się jedynym IDE oficjalnie wspieranym przez firmę Google [11]. Dotychczas miejsce to zajmowało środowisko Eclipse wyposażone we wtyczkę Android Developer Tools. Do stworzenia Android Studio skorzystano z pomocy firmy JetBrains. Ich zaawansowane IDE o nazwie IntelliJ IDEA (Community Edition), które obsługuje m.in. języki Java, Groovy i XML, stało się bazą, którą przystosowano do potrzeb programistów Android. Automatyczna analiza kodu, mająca na celu poszukiwanie powiązań pomiędzy oznaczeniami użytymi w całej przestrzeni projektowej, skutkuje bardzo efektywnym wsparciem w trakcie pisania aplikacji. Wyświetlane na bieżąco podpowiedzi, możliwość uzupełniania kodu poprzez zastosowanie skrótów klawiszowych, wykrywanie błędów (literówki, brakujące znaki i operatory, argumenty niewłaściwej klasy) i wiele innych powodują, że Android Studio jest skutecznym, intuicyjnym i przyjemnym w użyciu edytorem. Do informacji programisty podawany jest także stopień optymalizacji kodu wraz z informacją, jakie zmiany należy wprowadzić, w celu jego zwiększenia [12, 13].

Do zautomatyzowanej budowy projektu Android Studio wykorzystuje dynamicznie rozwijające się narzędzie – Gradle, który stanowi poważną konkurencję dla dotychczas stosowanych Apache Maven i Apache Ant. Dzięki niemu możliwe jest napisanie aplikacji, która budowana jest w wielu

wariantach, np. dla różnych typów urządzeń (tablet, smartfon) lub w wersji darmowej i płatnej. Pozwala także zadeklarować zewnętrzne biblioteki, z których będziemy korzystać w trakcie tworzenia aplikacji [14].

Po uruchomieniu Android Studio i utworzeniu nowego projektu, należy skonfigurować swoją aplikację. Istotnym jest określenie minimalnej wersji systemu oraz poziomu składni (*API Level*), którą musi dysponować platforma, aby aplikacja działała poprawnie. Wybór ten jest powiązany z wersją SDK, a więc możliwościami aplikacji – im nowsza wersja tym są one większe, ponieważ każda kolejna jest kompatybilna z poprzednią. Jednak istnieje jeszcze drugie kryterium wyboru, dotyczy ono ilości urządzeń, które są wyposażone w system o wybranej wersji lub wyższy. Oznacza to, że decydując się na wersję systemu Android 7.1 Nougat (*API Level* 25) nasza aplikacja będzie miała dostęp do najnowszych narzędzi zaoferowanych przez producenta, jednak na rynku mniej niż 1% urządzeń będzie w stanie z niej skorzystać (jak wynika z danych z dnia 1.11.2016r. udostępnionych przez środowisko Android Studio). W wyborze pomocny jest wykres obrazujący jaki procent urządzeń aktualnie posiada daną wersję systemu oraz jakie zmiany ona wprowadza. W przestrzeni roboczej znajduje się pole edycji kodu oraz okno debuggera „logcat”. Zakładka Android, domyślnie umieszczona w lewej części ekranu, to najważniejsza część przestrzeni roboczej, gdzie dostępne są pliki interpretowane przez Gradle oraz dotyczące bezpośrednio wyglądu i funkcji tworzonej aplikacji. Pliki XML przechowują informacje dotyczące wyglądu interfejsu użytkownika (*layout files*) aplikacji dla poszczególnych ekranów użytkownika. Mogą być one uzupełniane ręcznie, co wymaga od programisty doświadczenia, albo automatycznie, z wykorzystywaniem edytora graficznego dostarczonego w ramach Android Studio. Dodatkowo pliki XML wykorzystuje się do przechowywania w uporządkowany sposób danych, takich jak stałe matematyczne, czy treści komunikatów (dla łatwiejszego tłumaczenia aplikacji na inne wersje językowe – wystarczy zmodyfikować jeden plik XML). Specyficznym plikiem o rozszerzeniu *.xml* jest *AndroidManifest*. Zawarte są w nim informacje dla systemu niezbędne do uruchomienia aplikacji: identyfikator, komponenty, wymagane uprawnienia (dostęp do sieci GPS, nawiązanie komunikacji Bluetooth itp.) [15]. Pliki zawarte w folderze Java związane są z funkcjami aplikacji. Podstawowymi komponentami każdej aplikacji są *aktywności*. Dziedziczą one po klasie *AppCompatActivity* (lub po prostu *Activity*) metody, których przeciążenie pozwala określić, który wzór interfejsu zostanie wyświetlony, a także jak udostępnione w ten sposób elementy będą zachowywać się w wyniku interakcji z użytkownikiem. Metody te podlegają tzw. *cyklowi życia* (ang. *lifecycle*), czyli schematowi przedstawionemu na *Rysunku 1*, który określa chronologię, zgodnie z którą są one wywoływane od pierwszego wyświetlenia *aktywności* aż do zamknięcia aplikacji. Jego znajomość jest wymagana do napisania programu, który w sposób poprawny będzie komunikował się z użytkownikiem, nie spowodował awarii telefonu, czy zapobiegł przypadkowej

utracie wprowadzonych danych. Podobnie scharakteryzować należy obiekty z rodziny klasy *Fragment*. Stanowią część *aktywności*, dla której udostępniają własny interfejs oraz metody związane z *cyklem życia*. Znajdują zatem zastosowanie, gdy pewne elementy interfejsu i ich funkcje nadają się do wielokrotnego użycia (wówczas jedna *aktywność* może być wypełniona przez kilka *fragmentów*) lub gdy interfejs, który należy wykorzystać może przybrać różne warianty w zależności od określonych przez programistę warunków (*aktywność* jest całkowicie wypełniana przez pojedynczy *fragment*) [16].

Szczególnie interesujące są pochodne klasy *Service (Usługa)* ze względu na umożliwienie aplikacji za ich sprawą pracy w tle. Ich *cykl życia*, w przeciwieństwie do *fragmentów* i *aktywności*, nie jest związany z aktualnie widocznym ekranem użytkownika. *Usługa* może zostać uruchomiona z poziomu *aktywności*. Zgodnie z treścią poradników, dobrą praktyką jest przydzielanie oddzielnego wątku na potrzeby jej zadań, zwłaszcza w sytuacjach, gdy dotyczy ona nawiązania i utrzymania połączenia, prowadzenia długotrwałych obliczeń, czy odtwarzania plików MP3. W przeciwnym wypadku zablokowany może zostać wątek obsługujący interfejs użytkownika i wzrasta ryzyko pojawienia się komunikatu o błędzie „Aplikacja nie odpowiada”.

Pisanie aplikacji zostało rozpoczęte od stworzenia listy stawianych jej wymagań oraz rozważenia różnych sposobów ich realizacji, co może uchronić przed czasochłonnym przebudowywaniem kodu w trakcie jego pisania. Zagadnieniami koniecznymi do dogłębnego przeanalizowania w niniejszej pracy było m.in. zaplanowanie sposobu w jaki telefon będzie komunikował się z przyciskiem zewnętrznym oraz jak przechowywać dane użytkownika.

1.7. Przechowywanie danych użytkownika

Aplikacje mobilne często wymagają od użytkownika podania danych, dzięki którym dokonana zostanie weryfikacja tożsamości lub dostosowana będzie funkcjonalność do preferencji użytkownika. W im większym stopniu dane pozyskiwane przez aplikację są poufne, tym większy wysiłek powinien włożyć jej twórca w bezpieczeństwo ich przechowywania. Dane mogą być zapisywane i później pozyskiwane ze źródła zewnętrznego, takiego jak baza danych z którą aplikacja łączy się poprzez sieć. Drugim rozwiązaniem jest operowanie na plikach znajdujących się w pamięci telefonu – w tym celu programiści mogą skorzystać np. z bazy *SQLite* lub z klasy *SharedPreferences*.

SQLite jest bazą danych dostarczoną wraz z systemem Android. Jej wykorzystanie opiera się na znajomości komend używanych przy obsłudze standardowych baz SQL i znajduje zastosowanie w przechowywaniu uporządkowanych struktur danych w dużych ilościach. *SQLite* domyślnie wykorzystuje przestrzeń pamięci zarezerwowaną dla aplikacji, wobec czego do danych nie mają

dostępu pozostałe aplikacje. Ponadto wykorzystanie bazy danych gwarantuje dużą elastyczność i szybki dostęp do poszukiwanych rekordów [17, 18]. Jednak do przechowywania niewielkich ilości danych o nieskomplikowanej strukturze lepszym rozwiązaniem jest skorzystanie z klasy *SharedPreferences*. Z założenia służy ona do zapisu opcji konfiguracyjnych aplikacji zgodnie z preferencjami użytkownika. W praktyce możliwe jest zapisywanie par klucz-wartość w pliku o rozszerzeniu *.xml*, który jest tworzony w obszarze pamięci przydzielonym dla aplikacji, do którego dostęp ma tylko pojedyncza *aktywność* lub, podobnie jak w przypadku bazy *SQLite*, cała aplikacja. Odwołanie do pliku następuje również poprzez podanie klucza, który zabezpiecza dane przed ich nadpisaniem lub wykradzeniem [19, 20].

Do pracy z klasą *SharedPreferences*, w celu zapisania danych innych niż typy proste (tzn. *integer*, *long*, *float*, *boolean* oraz *String*), można skorzystać z biblioteki *Gson* udostępnionej i rozwijanej przez programistów firmy Google od 2008 roku [21]. Służy ona do konwertowania obiektu stworzonego w języku Java do formatu *JSON* (*JavaScript Object Notation*). W efekcie otrzymywany jest obiekt klasy *String*, z którego przy wykorzystaniu metod biblioteki *Gson* można z powrotem uzyskać postać sprzed konwersji. Możliwe jest zatem przechowywanie obiektów niemal dowolnych klas w formie tekstowej korzystając z klasy *SharedPreferences*. Dodatkowo, konwersja może usprawnić składowanie danych. Na przykład zamiast zapisywania n par klucz-wartość możliwe jest zapisanie listy, zawierającej n elementów, w formacie *JSON*. Wówczas odczytywanie danych z pliku *.xml* wymaga jednorazowej (zamiast n-krotnej) identyfikacji elementu poprzez klucz.

Dodatkowym sposobem na uchronienie informacji przed osobami trzecimi jest ich zaszyfrowanie przed zapisaniem, dzięki czemu bez klucza deszyfrującego będą one bezużyteczne [22]. Tworzona aplikacja nie zakłada konieczności pozyskiwania danych wymagających tak wysokiego stopnia ochrony.

1.8. Koncepcje połączeń z przyciskiem

Użyteczność tworzonej aplikacji w bardzo dużym stopniu zależeć będzie od sposobu, w jaki do smartfona zostanie dołączony dodatkowy przycisk. Analiza dostępnych rozwiązań pozwala podzielić metody połączeń na dwie podstawowe grupy: przewodowe i bezprzewodowe.

Połączenia przewodowe wykorzystują wejścia fizyczne - gniazda micro USB lub audio o średnicy 3,5mm (tzw. „mini jack”). W pierwszym przypadku bardzo przydatny jest adapter USB OTG (On-The-Go), który umożliwia podłączenie do smartfona urządzeń peryferyjnych (klawiatury, myszki, dyski zewnętrzne). Wadą tego rozwiązania jest konieczność napisania sterownika dla przycisku, ponadto nie wszystkie smartfony (zwłaszcza starsze) obsługują poprawnie podłączone w ten sposób urządzenia zewnętrzne, co wiąże się z uciążliwym procesem konfiguracji. Ciekawą

alternatywę stanowi wykorzystanie wejścia audio w sposób analogiczny do tego, jaki wykorzystuje przycisk zestawu słuchawkowego. Zasada działania takich przycisków polega na tym, że równolegle do wejścia mikrofonowego przyłączana jest rezystancja o wartościach (zgodnie ze specyfikacją systemu Android [23]) 0, 135, 270, 470 [Ohm] tworząc w ten sposób dzielnik napięcia z wbudowanym rezystorem 2,2 kOhm. Napięcie na tym dzielniku jest rejestrowane przez przetwornik analogowo-cyfrowy znajdujący się w smartfonie i w zależności od jego wartości wywoływana jest odpowiednia metoda. Domyślnie funkcjonalność taka jest wykorzystywana np. w aplikacjach typu odtwarzacz multimedialny (funkcje „play”, „pause”, „next”, „vol+”, „vol-”). Nieco inne zastosowanie zaprezentowali twórcy akcesoriów Selfie stick oraz Pressy.[24] Funkcjonalności urządzeń przez nich oferowanych, działające w oparciu o opisaną powyżej zasadę, są wykorzystywane do robienia zdjęć, uruchamiania wbudowanej latarki, czy dyktafonu. Połączenia wykorzystujące gniazdo audio do niestandardowych zastosowań spotykają się z krytyką, ze względu na ograniczanie części funkcji telefonu (wyłączenie wbudowanego głośnika czy blokada mikrofonu przy wciśnięciu przycisku) oraz wywoływanie częstych konfliktów z odtwarzaczami multimedialnymi [25]. Ogólną wadą połączeń przewodowych jest ograniczenie funkcjonalności telefonu wynikające z zajęcia gniazd oraz ewentualne zmniejszenie komfortu jego użytkowania związane z obecnością przewodów oraz przejściówek i rozgałęziaczy. Większością poruszonych problemów nie jest obciążona komunikacja bezprzewodowa. Jej realizacja na małe odległości jest możliwa w technologii IrDA, WiFi oraz Bluetooth.

Zgodnie ze standardem IrDA nośnikiem danych jest fala o długości z zakresu podczerwieni (850-900nm) cechująca się niedużą zdolnością do przenikania przez obiekty. Uzyskanie połączenia pomiędzy dwoma urządzeniami wymaga, aby znajdowały się one we wzajemnym polu widzenia. Emitowana wiązka stożkowa ma standardowo zasięg około metra i obejmuje kąt 30°. Wymaga zatem od użytkownika właściwego ustawienia nadajnika, jednak charakteryzuje ją stosunkowo duża odporność na zakłócenia czy przechwycenie transmisji przez osoby trzecie. Tak powstała sieć łączy jedynie 2 urządzenia, nie wymagając dużej interakcji ze strony użytkownika. Warstwa protokołu dostępu do łącza (IrLAP) funkcjonuje domyślnie w trybie poszukiwania partnera do dialogu. Określa optymalne warunki przesyłu danych pomiędzy urządzeniami. Protokół IrCOMM pozwala na emulowanie portów równoległych oraz szeregowych [26-28].

Stworzenie bardziej obszernej sieci lokalnej jest możliwe przy wykorzystaniu technologii Bluetooth.

1.9. Technologia Bluetooth

Połączenia Bluetooth opierają się na architekturze określonej z języka angielskiego jako *Master/Slave* przy wykorzystaniu fal radiowych o częstotliwości około 2.4 GHz, należącej do

pasma ISM (Industrial, Scientific, Medical) [29]. *Master* oznacza urządzenie *nadrzędne*, które kontroluje zegar w celu synchronizacji komunikacji i jest inicjatorem połączenia z urządzeniem *podrzędnym* (*Slave*). Podstawą wspomnianej architektury jest pikosieć (*ang. piconet*), na którą składa się pojedyncze urządzenie pełniące rolę *nadrzędną* oraz maksymalnie 7 aktywnych jednostek *podrzędnych*. Pikosieci mogą ze sobą oddziaływać i tworzyć większe struktury (*ang. scatternet*), przez ustalenie wspólnej jednostki *podrzędnej* [27].

Zdolność do stworzenia sieci lokalnej jest jednym z powodów, dla którego technologię Bluetooth chętnie stosuje się do wymiany danych pomiędzy urządzeniami z grupy *inteligentnej elektroniki do noszenia*. Dodatkowym atutem jest dość swobodny kierunek propagacji nośnej w postaci fali radiowej oraz jej większa (w porównaniu do IrDA) zdolność do przenikania i odbijania się od przeszkód. Problem stanowić może interferencja z niepożądanymi falami z pasma zbliżonego do 2.4GHz, takimi jak szum generowany przez USB 3.0, w wyniku czego połączenie Bluetooth może zostać utracone [30]. Procedura transmisji danych polega na odpytywaniu kolejnych urządzeń *podrzędnych* przez jednostkę *nadrzędną* w celu pozyskania informacji na temat ich stanu, wobec czego rozpoczęcie przesyłu jest możliwe dopiero po uzyskaniu pozwolenia na nadawanie. Transmisja wykorzystuje metodę rozproszonego widma uzyskanego metodą zmiany częstotliwości nośnej (*ang. Frequency Hopping Spread Spectrum*). Pasma ISM jest podzielone na 79 kanałów o szerokości 1MHz każdy. Jednostka *nadrzędna* określa w sposób niedeterministyczny (*pseudolosową*) sekwencję zmian kanałów, w których będzie odbywać się wymiana danych pomiędzy nią a urządzeniami *podrzednymi* znajdującymi się w *pikosieci*. Praca na zmiennej częstotliwości znacznie utrudnia podsłuchiwanie transmisji urządzeniom spoza *pikosieci* oraz stwarza możliwość poprawnego funkcjonowania wśród innych standardów, które współdzielą pasmo 2.4GHz (np. Wi-Fi) [31].

Na potrzeby opisu procesu nawiązywania łączności Bluetooth wprowadzono pojęcia *parowania* (*ang. pairing*) oraz *powiązania* (*ang. bonding*) urządzeń. Terminy te są rozróżniane ze względu na funkcjonalności, które wprowadzają. *Parowanie* to jednorazowe zdarzenie, którego głównym celem jest ustalenie klucza służącego do kodowania połączenia pomiędzy urządzeniami. Podczas niego wymieniane są także informacje dotyczące możliwości wprowadzania oraz odczytu danych przez urządzenia [32, 33]. Na ich podstawie podczas *parowania* zachodzi proces uwierzytelniania połączenia, którego przebieg zależy m.in. od wersji standardu Bluetooth, czy typu urządzeń. Często polega na wciśnięciu pojedynczego przycisku (rozwiązanie zazwyczaj stosowane przez urządzenia nie posiadające rozbudowanego interfejsu użytkownika) lub na podaniu kodu PIN (spotykane zazwyczaj wśród urządzeń zgodnych ze standardem v2.0 lub starszym) [33, 34]. *Parowanie* zakończone sukcesem pozwala *powiązać* urządzenia. Ponieważ klucze kodujące (*szyfrujące?*)

połączenie są zapisane w pamięciach urządzeń, możliwa jest między nimi komunikacja i kolejna próba nawiązania jej nie będzie wymagała ponownej wymiany wrażliwych danych ani interakcji ze strony użytkownika. *Powiązanie* sparowanych urządzeń może być wykonywane w sposób automatyczny w momencie, gdy znajdują się one we wzajemnym zasięgu, co znacząco poprawia wygodę oraz funkcjonalność wykorzystania technologii Bluetooth [32, 35]. Proces łączenia można podzielić kolejno na etapy:

- *Poszukiwania* (ang. *Inquiring*), kiedy urządzenia nie są połączone i udostępniają sobie informację na temat nazwy i adresu MAC (ang. *Media Access Control*);
- *Wywoływania* (ang. *Paging*), kiedy nawiązywane jest połączenie przez urządzenie lub stwarza ono taką możliwość dla urządzeń znających jego adres MAC. Na tym poziomie może zostać wywołany proces *parowania*, następuje synchronizacja przeskoków między częstotliwościami dla urządzeń w roli „*Master*” i „*Slave*”;
- *Połączenia* (ang. *Connected*), kiedy możliwa jest transmisja danych pomiędzy urządzeniami. W tym stanie jednostka może przejść w tryb energooszczędny, uśpienia bądź braku aktywności, przy zachowaniu pełnej synchronizacji z pozostałymi członkami *pikosieci* [36-38];

Ze względu na moc, którą dysponują i proporcjonalny do tej wartości zasięg komunikacji, urządzenia Bluetooth dzielą się na trzy klasy, których typowe parametry zostały zestawione w Tabeli 1.

Tabela 1. Podział urządzeń Bluetooth na klasy.

Klasa	1	2
Moc [mW]	100	200
Zasięg [m]	100	1000

Szybkość transmisji danych (przepustowość łącza) jest związana z kolejnymi wersjami standardu Bluetooth. Są one kompatybilne wstecznie i chociaż w lipcu 2016 roku organizacja Bluetooth SIG (Special Interest Group), zajmująca się rozwojem tej technologii, ogłosiła datę opublikowania standardu Bluetooth 5 na koniec grudnia 2016 roku, to najczęściej spotykane są urządzenia wykonane według standardu v2.x (z 2007 roku). Standard ten zwiększył transfer danych do około 2.1 Mb/s (co jest wielkością trzykrotnie większą w porównaniu do poprzedniej wersji), ułatwił proces *parowania* urządzeń (dla wersji 2.1, dodano np. rozszerzenie NFC, ang. *Near Field Communication*) zwiększając jednocześnie jego bezpieczeństwo [39]. Zwiększenie szybkości przesyłu danych było możliwe dzięki zastosowaniu techniki kluczowania fazy (ang. *Phase Shift Keying*) kodującej unikalne układy bitów na dyskretnych wartościach zmian fazy fali nośnej.

Wpłynęło to pozytywnie na zmniejszenie poboru mocy, głównie ze względu na spadek czasu potrzebnego na przesłania danych, oferując jednocześnie zasięg połączenia do około 10m [40]. Rozwiązanie to jest wystarczające dla potrzeb większości urządzeń. Zwiększenie przepustowości łącza nawet do 40Mb/s umożliwił standard Bluetooth v3.x, natomiast zainteresowanie „wearable electronics” znajduje swoje odbicie w standardzie v4.x, dla którego kosztem relatywnie niskiej szybkości transmisji danych (1 Mb/s) został zwiększony zasięg połączenia do 100m i znacznie ograniczono pobór energii, dzięki czemu urządzenia mogą działać nawet przez kilka miesięcy wykorzystując baterię pastylkową [39]. Ponieważ komunikacja Bluetooth powstała z myślą zastąpienia przewodów połączeniowych zgodnych ze standardem RS-232, wymiana danych jest oparta o emulację portu szeregowego w sposób opisany przez protokół RFCOMM. Dzięki temu wpasowała się ona w już istniejące rozwiązania i nie wymaga ich modyfikowania. Twórcy technologii Bluetooth zaadaptowali wiele rozwiązań, takich jak protokół wymiany danych, bezpośrednio ze standardu IrDA. Możliwe jest opracowanie rozwiązań łączących cechy obu standardów, czego przykładem może być koncepcja wykorzystania komunikacji IrDA przy wsparciu poszukiwania i wskazywania urządzenia, z którym użytkownik chce nawiązać połączenie Bluetooth [38].

Jednym z najbardziej powszechnych rozwiązań, umożliwiających komunikację w technologii Bluetooth pomiędzy urządzeniami jest wyposażenie każdego z nich w moduł Bluetooth połączony z mikrokontrolerem. Każdy z tych elementów posiada parę odprowadzeń RX (*ang.* receiver) oraz TX (*ang.* transmitter). Pin RX jest odpowiedzialny za otrzymywanie danych, natomiast pin TX za ich wysyłanie, wobec czego łączy się je w następujący sposób: pin RX należący do modułu Bluetooth z pinem TX mikrokontrolera i pozostałe dwa analogicznie. Dzięki nim zachodzi wymiana bitów z częstotliwością określoną przez wielkość nazywaną „*Baud Rate*” wyrażoną w liczbie bitów na sekundę (*bps*). Inaczej mówiąc, im większy „*Baud Rate*” tym krótszy czas trwania sygnału reprezentującego pojedynczy bit. Ważne jest, żeby zarówno mikrokontroler jak i moduł Bluetooth pracowały z tą samą częstotliwością transmisji (zazwyczaj jest to wartość 9600bps). Bity są połączone w tzw. *ramki* i oprócz kodowania właściwych danych sygnalizują początek i koniec transmisji/słowa (tzw. bity synchronizujące) oraz weryfikują poprawność przesyłania danych (tzw. bity parzystości, nie zawsze występują). W wymianie informacji pomiędzy urządzeniami pośredniczy zazwyczaj UART (*ang.* Universal Asynchronous Receiver and Transmitter), czyli układ dokonujący konwersji z interfejsu szeregowego na równoległy i odwrotnie. Transmisję równoległą wykorzystują układy cyfrowe, głównie w celu zwiększenia szybkości obliczeń - jeden takt zegara odpowiada przesłaniu całego słowa, a nie pojedynczego bitu (jak ma to miejsce w transmisji szeregowej) [41, 42].

Możliwe jest kupno płytki bazowej z wbudowaną anteną RF, które pozwalają nawiązać łączność

bezprzewodową w standardzie Bluetooth v4.0 Low Energy bez konieczności dołączania dodatkowego modułu Bluetooth.

2. Implementacja

2.1. Przycisk bezpieczeństwa

2.1.1. Opis zaproponowanego rozwiązania

Po zapoznaniu się z metodami umożliwiającymi połączenie przycisku ze smartfonem, została podjęta decyzja o wykorzystaniu w tym celu komunikacji Bluetooth. Z punktu widzenia użytkownika korzystanie z połączenia nie jest skomplikowane. Czynności związane z procedurą *parowania* nie są tak intuicyjne jak podłączenie przewodu do gniazda telefonu (np. USB), zwłaszcza dla osób starszych, które mają być głównymi beneficjentami przycisku. Należy jednak pamiętać, że jest to czynność jednorazowa, która może być wykonana przez osoby trzecie (inne niż bezpośredni użytkownik przycisku) podczas pierwszego uruchomienia urządzenia, natomiast kolejne połączenia mogą być nawiązywane w sposób automatyczny. W zamian, dzięki połączeniu Bluetooth, zyskać można dużo większy komfort użytkowania bez konieczności stosowania dodatkowych rozgałęziaczy i przewodów połączeniowych ograniczających zasięg i swobodę poruszania się użytkownika. Dużym atutem tego rodzaju komunikacji jest możliwość stworzenia *pikosieci*, w której rolę jednostki *nadrzędnej* przyjmie smartfon, wobec czego potencjalny rozwój projektu o dalsze moduły współpracujące z aplikacją nie powinien być nadmiernie skomplikowany. Komunikacja IrDA, pomimo że prostsza w użytkowaniu, w kontekście niniejszej projektu wprowadzałaby niepotrzebne skomplikowanie, głównie ze względu na kierunkowy charakter wiązki nośnej.

Prototyp mający służyć weryfikacji podstawowych założeń związanych z funkcjonowaniem przycisku jest zgodny z koncepcją zakładającą wykorzystanie mikrokontrolera i modułu Bluetooth. W celu jego stworzenia posłużyłem się płytą bazową Arduino Micro oraz modułem HC-05, które zostały połączone na płytce prototypowej. Po upewnieniu się, że zastosowane komponenty umożliwiają właściwe funkcjonowanie przycisku, prototyp zyska finalną, użytkową postać.

2.1.2. Kryteria, którymi kierowano się przy wyborze elementów do budowy układu

Rozwiązanie wykorzystujące płytę prototypową nie jest najbardziej efektywnym ze względu na rozmiar i użyteczność, jednak jego celem jest stworzenie możliwości obserwacji sygnałów oraz łatwego wprowadzania modyfikacji do układu. Nie wymaga ono łączenia elementów w sposób trwały, wobec czego jest to jedna z prostszych, powszechnie stosowanych metod budowania układów w celu weryfikacji ich poprawności.

Głównym powodem wyboru płytki bazowej z rodziny Arduino jest bardzo łatwy sposób programowania mikrokontrolera, na którym się ona opiera. Wbudowany *program rozruchowy*

(ang. *bootloader*) umożliwia wgrywanie kodu napisanego na komputerze w przeznaczonym do tego celu środowisku programistycznym udostępnionym przez producenta, zastępując tym samym zewnętrzny programator. Zajmuje on zazwyczaj około 2-4kB pamięci Flash mikrokontrolera, pozostawiając do dyspozycji użytkownika pozostałą część. Przesyłanie kodu (którego składnia przypomina język C) odbywa się przy użyciu przewodu łączącego gniazdo USB komputera z wejściem microUSB płytki. Arduino Micro charakteryzuje się dodatkowo niewielkim rozmiarem (wymiary poprzeczne 48x18[mm]) oraz wagą (13g) w porównaniu do większości modeli. Zawiera pojedynczy interfejs komunikacyjny UART (odprowadzeniom RX/TX odpowiadają piny 0 oraz 1), udostępnia 32kB pamięci Flash, a jego rdzeń stanowi mikrokontroler ATmega32U4 odpowiedzialny zarówno za obsługę połączenia nawiązywanego poprzez przewód USB jak i za wykonanie kodu, co odróżnia Arduino Micro od pozostałych płytek (z wyłączeniem Arduino Leonardo). Różnica ta ma wpływ na sposób korzystania z portu szeregowego oraz współpracę z komputerem [43, 44], co zostanie wyjaśnione przy okazji omawiania kodu mikrokontrolera, a także cenę modelu – zastosowanie pojedynczego procesora generuje mniejszy koszt produkcji, a więc i cenę, za jaką można nabyć Arduino [43]. Transmisja szeregową odbywa się w standardzie TTL 5V, w związku z czym do optymalnego zasilania płytki wymagane jest źródło prądu stałego o napięciu od 7V do 12V, doprowadzone do regulatora napięcia poprzez piny V_{IN} oraz GND, lub 5V dostarczanych do gniazda microUSB. Zasilanie płytki napięciami innymi niż zalecane może prowadzić do jej niewłaściwego funkcjonowania i ewentualnego uszkodzenia [44]. Dopuszczalna wartość prądu płynącego przez piny I/O Arduino Micro wynosi w optymalnych warunkach 20mA, jednak w razie potrzeby może wzrosnąć do 40mA nie powodując trwałych uszkodzeń układu. Opisane wielkości napięć i prądów są typowe dla większości płytek bazowych Arduino lub różnią się nieznacznie, wobec czego nie stanowią istotnego kryterium porównawczego [45].

Dopuszczalne wartości prądu, jakie można otrzymać z wyjść Arduino Micro są wystarczające do pracy z modułem Bluetooth HC-05 wykonanym w technologii CMOS, umieszczonym na płytce wzorowanej na JY-MCU v1.02 zawierającej wyprowadzenia pinów ułatwiających montaż. Zarówno do zasilania jak i transmisji danych wykorzystywane są napięcia na poziomie 3.3V (zasilanie maksymalnie do 6V). Aby ułatwić połączenie z Arduino, większość płytek ma wbudowany regulator napięcia. Zgodnie ze specyfikacją, maksymalny prąd może zostać pobrany przez moduł HC-05 w trakcie *parowania* i wynosi on nie więcej niż 40mA (średnio 25mA), zaś w trybie normalnej pracy ogranicza się do około 8mA bez względu na to, czy przetwarzane są dane [46]. HC-05 jest wykonany zgodnie ze standardem Bluetooth v2.0+EDR (ang. *Enhanced Data Rate*), z czym wiąże się jego dość niskie zużycie energii oraz zasięg komunikacji do 10m. Zawiera interfejs komunikacyjny UART dopuszczający możliwość zmiany częstości transmisji bitów danych (parametr „*Baud Rate*”) poprzez użycie komend AT. Komendy umożliwiają również zmianę m.in.

nazwy urządzenia, kodu pin wymagane w procesie *parowania* (domyślnie jest to 1234 lub 0000) oraz trybu pracy (jako jednostka *podrzędna* lub *nadrzędna* architektury *Master/Slave*) [47]. Uzyskana tym sposobem elastyczność oraz łatwość użytkowania, a także niska cena (około 3USD za sztukę) to powody, dla których HC-05 jest modulem popularnym, chętnie wykorzystywanym we współpracy z płytkami Arduino oraz aplikacjami na platformę Android, zawierającym bogatą dokumentację. Jego wymiary na płytce JY-MCU są zbliżone do rozmiaru Arduino Micro.

2.1.3. Prezentacja i opis działania prototypu

Połączenie komponentów układu na płytce prototypowej odbyło się zgodnie ze schematem przedstawionym na **Obrazie 4**. Dzielnik napięciowy, na który składają się rezystory R2-R4, każdy o wartości 1kOhm ($\pm 5\%$), pełni rolę konwertera napięć logicznych. Obniża on napięcie otrzymywane na wyjściu TX mikrokontrolera, które wynosi 5V, zanim zostanie ono „odczytane” przez wejście RX modułu Bluetooth, dla którego wielkością zalecaną są 3.3V [47]. Ma to na celu zmniejszenie ryzyka uszkodzenia modułu HC-05. Możliwe jest poprawne funkcjonowanie urządzeń wykonanych w standardzie CMOS połączonych bezpośrednio z urządzeniami pracującymi zgodnie ze standardem TTL, bez konwersji poziomu sygnałów logicznych. Własność ta została wykorzystana w przypadku połączenia pinów TX modułu HC-05 oraz RX Arduino Micro.

-----schemat układu i zdjęcie prototypu (obrazy 4 i 5)

Zasada działania przycisku polega na tym, że wraz z jego naciśnięciem na pinie D2 Arduino Micro rejestrowany jest stan wysoki (*High*) napięcia. Kod mikrokontrolera interpretuje to zdarzenie jako sygnał do wysłania przez port szeregowy (przez pin TX interfejsu UART) prostego znaku z tablicy ASCII. Jest on przetwarzany przez moduł Bluetooth, który przekaże go w postaci sygnału radiowego. W stanie normalnym pin D2 odczytuje stan niski (*Low*) doprowadzony przez rezystor R5 (2.2kOhm) z wyjścia GND płytki Arduino.

Obecność czerwonej diody LED o średnicy 3mm jest związana z funkcją informacyjną - sygnalizuje ona wciśnięcie przycisku. Aby mieć pewność, że jej świecenie jest jednoznaczne z zarejestrowaniem przez mikrokontroler naciśnięcia przycisku, dioda jest zapalana za sprawą instrukcji wykonywanych dla tego samego warunku, co wysłanie informacji przez port szeregowy. Prąd płynący przez diodę jest ograniczany przez rezystor R1.

Schemat układu został wykonany w programie EAGLE, który wspomaga projektowanie obwodów elektrycznych. Wbudowany edytor płytek obwodów drukowanych (*ang. Printed Circuit Board, PCB*) umożliwił rozmieszczenie elementów oraz zaplanowanie przebiegu ścieżek w celu stworzenia nakładki (tzw. „*shield*”) na Arduino Micro. Rozwiązanie to pozwoliło ulokować w sposób warstwowy komponenty zajmujące najwięcej przestrzeni (Arduino Micro, moduł HC-05, bateria). Przeniesienie układu z płytki prototypowej na obwód drukowany pozwoliło efektywnie zmniejszyć

wielkość prototypu, którego rozmiar jest porównywalny z brelokiem lub małym pilotem. Przewlekany montaż elementów jest odporny na uszkodzenia mechaniczne oraz wstrząsy. Użytkownik posiada możliwość łatwej wymiany modułu Bluetooth, gdyby ten uległ awarii. Do pinów *Vcc* oraz *GND* umożliwiających podłączenie Arduino Micro do źródła zasilania o napięciu 7-12V dołączony został koszyczek na baterię CR232, co stanowi wygodną alternatywę dla zasilania napięciem o wartości 5V przez gniazdo microUSB.

2.1.4. Kod Arduino

Kod do sterowania pracą mikrokontrolera został napisany w Arduino IDE i został zaprezentowany w **Załączniku nr 1** niniejszej pracy. Po wgraniu na mikrokontroler przechowywany jest w obszarze pamięci Flash, która nie jest wymazywana wraz z odłączeniem zasilania. Jego pierwszy blok (przed częścią „*Setup*”) definiuje/inicjuje wartości stałe i zmienne. Wyprowadzeniu D2 mikrokontrolera przypisana zostaje nazwa *buttonPin* w celu zwiększenia czytelności kodu. Określone zostają również wejściowe wartości zmiennych opisujących stan w jakim znajduje się obecnie (bądź znajdował w poprzednim cyklu) przycisk, natomiast ostatnie dwie zmienne (typu *unsigned long*) zostaną wykorzystane przy eliminacji zjawiska drgania styków przycisku (*ang. bouncing*). Następną strukturą tworzącą kod opatrzona jest nazwą „*Setup*” i tak jak blok definicji, jest wykonywana jednorazowo po uruchamianiu mikrokontrolera. Wykorzystana została do skonfigurowania stałej *buttonPin* jako pinu wejściowego Arduino oraz zainicjowania transmisji szeregowej z dwoma parametrami. Pierwszy narzuca szybkość transmisji (9600bps), natomiast drugi, stosowany opcjonalnie, służy do określenia postaci ramki danych - pozostawienie tego pola pustego oznacza przypisanie wartości domyślnej (8 bitów oraz bit stopu, bez kontroli parzystości) [50]. Ostatnią strukturą, która zawiera właściwą część programu, jest pętla nieskończona „*Loop*”. Instrukcje w niej zawarte, po uruchomieniu mikrokontrolera są wykonywane cyklicznie. Zmienna *reading* przechowuje stan w jakim aktualnie znajduje się pin D2 (*wysoki* oznacza, że przycisk jest wciśnięty). Jeśli jest on różny od stanu (domyślnie *niskiego*) z poprzedniego cyklu, do zmiennej *lastDebounceTime* wpisywany jest wynik funkcji *millis()*, podającej w milisekundach czas, który minął od uruchomienia programu. Dalsze instrukcje zostaną wykonane dopiero w momencie, gdy różnica pomiędzy czasem zarejestrowania zmiany, a aktualnym będzie większa niż 50ms, co wskazuje na ustalenie się sygnału i eliminuje wpływ zjawiska drgania styków. W zależności od poziomu sygnału ustalonego (*wysoki* lub *niski*) wykonywane są operacje odpowiednio zaświecania diody i wysyłania zmiennej *k* lub gaszenia diody. Inkrementacja znaku *k*, wysyłanego przez port szeregowy, ułatwia weryfikowanie poprawności działania przycisku, w związku z czym problemu nie stanowi sytuacja, w której dochodzi do przekroczenia zakresu wartości (0-255), które można mu przypisać. Zważywszy na

fakt, że jest to zmienna typu *char*, zajmuje ona najmniejszą możliwą ilość pamięci (jest zakodowana na 8 bitach). Zmienna, dla której bardzo istotny jest typ danych poprzez który jest reprezentowana, to *lastDebounceDelay*. Jak podają twórcy Arduino IDE, aby móc przechować wynik działania funkcji *millis()* odpowiadający czasowi równemu ponad 47 dni, zmienna powinna być typu *long* bez znaku (32 bity).[51] Wielkość ta gwarantuje, że urządzenie będzie funkcjonować poprawnie, ponieważ przewidywany czas ciągłej pracy przycisku bez wyłączenia zasilania (a więc bez resetowania licznika funkcji *millis()*) zawiera się poniżej tej granicy. Ostatnim zagadnieniem, na które należy zwrócić uwagę, jest przesyłanie danych przez port szeregowy o nazwie *Serial1*. Większość płytek Arduino wykorzystuje w tym celu klasę *Serial* (wyjątkiem jest Arduino Mega posiadające 4 interfejsy UART). Dla procesora zastosowanego w Arduino Micro klasa *Serial* zarezerwowana jest wyłącznie dla komunikacji USB z komputerem, który jest portem wirtualnym, tworzonym na nowo wraz z każdorazowym uruchomieniem się programu rozruchowego. Oznacza to, że resetowanie płytki (poprzez przycisk na niej umieszczony lub wgrywanie nowego programu) wiąże się z zerwaniem i ponownym nawiązaniem połączenia. Ma to wpływ na zmienny numer portu przydzielany płytce przez komputer oraz na wgrywanie kodu i monitorowanie przepływu danych [43]. Transmisja przez piny RX/TX, w przypadku Arduino Micro, obsługiwana jest za sprawą klasy *Serial1*. Rozróżnienie nazw portów należy mieć na uwadze w trakcie pisania i analizy kodu.

2.1.5 Wstępny test działania prototypu

Do weryfikacji poprawności działania prototypu nawiązana została komunikacja pomiędzy komputerem, mającym możliwość transmisji danych przez Bluetooth, oraz modułem HC-05 prototypu w celu odczytania wiadomości przesłanej z mikrokontrolera. W tym celu wykorzystany został darmowy program o nazwie PuTTY. Ma on możliwość pracy w trybie monitora portu szeregowego COM na komputerze.

Po *sparowaniu* urządzeń procedura testu polegała na skonfigurowaniu ustawień programu, m.in. wprowadzeniu nazwy obserwowanego portu (np. COM18) oraz wartości parametru „*baud rate*” (9600). W utworzonym w ten sposób oknie terminalu, za każdym razem, gdy został naciśnięty przycisk umieszczony na płytce prototypowej, na ekranie wyświetlał się ciąg znaków wysyłanych poprzez port szeregowy Arduino Micro. Wynik testu spełnia oczekiwania, a jego rezultat został przedstawiony na **Obrazie 6**.

Urządzenie zostało zasilone z gniazda USB komputera o napięciu znamionowym 5V oraz przewód połączeniowy wykorzystywany do wgrywania programu na płytkę Arduino (USB-microUSB). W celu pomiaru pobieranego prądu oraz zużycia energii, w obwód zasilający został włączony szeregowo tester USB firmy KEWEISEI, model KWS-V20. Działa w warunkach pomiaru napięć

z zakresu 4-20[V] oraz natężenia prądu do 3A, wyniki podając z dokładnością do 0.01. Przeprowadzone zostały 3 testy, każdy trwający 1h (pomiar czasu wykonywany przez tester). Dotyczyły one kolejno pomiarów w sytuacjach, gdy zasilana jest:

- płytką Arduino Micro;
- płytką Arduino Micro z podłączonym modułem HC-05 (brak połączenia z telefonem);
- płytką Arduino Micro z podłączonym modułem HC-05 (po połączeniu ze smartfonem);

Wyniki pomiarów zostały zamieszczone w Tabeli 2. Stanowią podstawę do oszacowania wymaganych parametrów źródła bateryjnego, z którego zasilony będzie układ, m.in. jego pojemności oraz wydajności prądowej. (zakres chwilowych natężeń prądu 0.05-0.07A) (napiecie na gnieździe 5.05-5.06V)(czas 1h)(zużycie prądu w ciągu godziny 52mAh) Naciśnięcie przycisku i zaświecenie diody powoduje wzrost chwilowego natężenia prądu o 0.02A. Czas świecenia jest krótki w odniesieniu do założonego całkowitego czasu pracy urządzenia, wobec czego zmiany te nie wywierają zauważalnego wpływu na sumaryczne zużycie prądu, choć należy je wziąć pod uwagę w kontekście wydajności prądowej źródła.

Test zasięgu komunikacji, pomiędzy urządzeniem a smartfonem, wykonano na otwartej przestrzeni oraz w pomieszczeniu mieszkalnym. ...

2.2. Aplikacja dla Android OS

2.2.1. Wybór wersji platformy oraz urządzenie testujące działanie aplikacji

Aplikacja została napisana na urządzenia obsługujące platformę Android w wersji 4.4 *KitKat* (API Level 19) lub nowszą. Udostępnione przez Android Studio dane z dnia 13 grudnia 2016 wskazują na to, że aplikacje na tym poziomie zaawansowania mogą być instalowane na około 74% urządzeń dostępnych na rynku. Wprowadzenia wersji Android 4.4 w 2013 roku wiązało się z wykorzystaniem nowego środowiska uruchomieniowego (*ang. runtime environment*), wydajniejszego od używanego dotychczas pod względem zużycia energii. Wprowadzone zostało również pojęcie „domyślnej aplikacji” obsługującej wiadomości SMS, co wywarło wpływ na sposób pisania programu dla nowszych aplikacji. Wsparte zostały również klasy obsługujące alarmy czy komunikację NFC. Pełny opis zmian, wprowadzonych wraz z aktualizacją, dostępny jest na stronie dewelopera [52]. Wcześniejsze wersje systemu udostępniają funkcje potrzebne do zrealizowania założeń aplikacji (współpraca z urządzeniami Bluetooth, w tym Low Energy – Android 4.3 *Jelly Bean*).

Do testowania aplikacji, ze względu na ograniczone możliwości emulatora dostarczonego wraz z

Android Studio, użyty został smartfon marki Samsung, model Galaxy Grand Prime, wersja SM-G530FZ. Wyposażony jest m.in. w czterordzeniowy procesor Cortex-A53 o częstotliwości taktowania 1.2GHz, 1GB pamięci RAM, adapter Bluetooth v4.0 oraz ekran o przekątnej równej 5 cali. Działa pod kontrolą mobilnego systemu operacyjnego Android 5.0.2 *Lollipop*.

2.2.2. Interfejs użytkownika

Pisanie aplikacji na platformę Android zostało rozpoczęte od zaplanowania wyglądu interfejsu użytkownika oraz przejść pomiędzy poszczególnymi ekranami. Głównym założeniem, przez wzgląd na docelowych użytkowników, było stworzenie aplikacji nieskomplikowanej w obsłudze, co swoje odbicie znajduje w mało rozgałęzionym schemacie przejść, widocznym na **Obrazie 5**. Zawartość plików XML, na podstawie których generowane są ekrany użytkownika, znajduje się w **Załączniku 2**. Użytkownik jest przeprowadzany w sposób kontrolowany przez etap niezbędnej konfiguracji aplikacji. Ilość modyfikacji, które może on wprowadzić, została ograniczona do niezbędnego minimum, co wpływa na łatwość użytkowania aplikacji i zmniejszenie ryzyka wystąpienia błędu.

Po uruchomieniu aplikacji wyświetlony zostaje ekran wyboru funkcji, z której użytkownik może skorzystać. Na tym etapie przewidziana została dodatkowa część, związana z przypominaniem o zażyciu leków (przycisk „*MEDICAMENTS*”). Próba jej uruchomienia skutkuje wyświetleniem się komunikatu informującego o pracach trwających nad jej ukończeniem.

Wybór opcji „*EMERGENCY*” przekierowuje do widoku, w którym możliwe jest skonfigurowanie połączenia Bluetooth. Użytkownik jest proszony o zgodę na uruchomienie transmisji, jeśli akcja ta nie została podjęta wcześniej. Przyciski „*Paired*” i „*Discovery*”, znajdujące się w górnej części ekranu, dają możliwość wyświetlenia listy adresów MAC i nazw urządzeń, z którymi przeprowadzony został już proces *parowania* (dane uzyskane z pamięci smartfona) lub wszystkich aktualnie znajdujących się w zasięgu transmisji. Wybór urządzenia następuje po jednokrotnym kliknięciu na jego nazwę. Informacje identyfikujące urządzenie, z którym po naciśnięciu przycisku „*CONFIRM*”, ma zostać nawiązane połączenie są wyświetlane w centralnej części ekranu. Uruchomienie aplikacji bez zgody na transmisję Bluetooth jest możliwe po wybraniu opcji „**RUN WITHOUT BT**”.

Umieszczenia wirtualnego guzika „**ACTION**” w górnej części kolejnego ekranu powoduje, że funkcjonalność aplikacji nie zostaje całkowicie ograniczona przez tę opcję. Guzik zastępuje w pewnym stopniu przycisk zewnętrzny, ponieważ jego naciśnięcie skutkuje wysłaniem wiadomości SMS zawierającej współrzędne geograficzne użytkownika. Pozostała część ekranu użytkownika służy do prezentacji danych, które zostaną wykorzystywane w razie użycia przycisku zewnętrznego. Pojedynczy zestaw danych tworzy obiekt klasy *EmergencyObject* i nazywany będzie

wzorem. Na wzór składają się:

- nazwa, widoczna w pierwszym okienku tekstowym;
- numer telefonu, umieszczony w kolejnym polu tekstowym, pod który zostanie wysłana wiadomość SMS;
- treść wiadomości SMS, do której dołączone zostaną współrzędne geograficzne odczytane z modułu GPS. Wyświetlana jest w najbardziej obszernym, trzecim oknie;

Wraz z uruchomieniem aplikacji, okna są wypełniane danymi pochodzącymi ze wzoru znajdującego się na szczycie listy, która staje się widoczna po naciśnięciu przycisku „*CHANGE PATTERN*”.

Wspomniana lista prezentuje wszystkie wzory zapisane w pamięci smartfona. Ograniczając ich widoczną postać do nazwy i umieszczonego pod nią numeru telefonu, możliwe jest wyświetlenie do 6 elementów listy, zachowując zdolność do zidentyfikowania poszukiwanego wzoru. Wybór odbywa się poprzez krótkie, jednokrotne kliknięcie w wybraną pozycję (podobnie jak w przypadku wyboru urządzenia Bluetooth). Aby zapobiec przypadkowej zmianie wzoru, decyzję należy potwierdzić klikając „Confirm” w pojawiającym się oknie weryfikującym. Dłuższe przytrzymanie palca na elemencie listy wyświetli opcje umożliwiające jego edycję bądź usunięcie. Aplikacja nie pozwala użytkownikowi na całkowite wyczyszczenie listy, dzięki czemu nie powinno dojść do sytuacji, w której w pamięci urządzenia nie znajduje się ani jeden wzór, na podstawie którego wiadomość może zostać wysłana. Podobnie, podczas pierwszego uruchomienia aplikacji na urządzeniu lista powinna zawierać pozycję o nazwie „*Custom Pattern*” z wprowadzonym numerem 112. Jej usunięcie jest możliwe dopiero po dodaniu nowego wzoru poprzez ekran uruchamiany po naciśnięciu (znajdującego się pod obszarem zajmowanym przez listę) przycisku „*ADD NEW PATTERN*”. Dla dodawania i edytowania wzorów wykorzystywany jest identyczny ekran użytkownika. Zawiera 3 pola edycji tekstu, gdzie należy wprowadzić kolejno nazwę wzoru, numer telefonu i treść wiadomości SMS. Ułożenie pól edycji jest analogiczne do rozmieszczenia okien tekstowych dla ekranu prezentującego dane wykorzystywane przez aplikację. Różnica pomiędzy dodawaniem wzoru a jego edytowaniem polega na tym, że w pierwszym przypadku pola edycji tekstu są puste (zawierają jedynie wskazówki), natomiast w drugim są one wypełnione automatycznie wartościami dotychczas zapisanymi. Naciśnięcie przycisku „*SAVE*” i potwierdzenie wyboru w przeznaczonym do tego oknie skutkuje odpowiednio zapisaniem lub nadpisaniem stworzonego wzoru w pamięci telefonu. Jest on umieszczany na szczycie listy, dzięki czemu przy ponownym uruchomieniu aplikacji zostanie wykorzystany jako najbardziej aktualny.

Starano się, aby polecenia kierowane do użytkownika były krótkie i rzeczowe, a elementy interfejsu, za pomocą których dokonuje on wyboru, były wyraźnie widoczne. Do wyświetlania napisów wykorzystano (poza wyjątkami) duże czcionki, aby zwiększyć czytelność tekstu. Ponieważ

niektóre z ekranów mogą wydawać się podobne, zastosowano **różnokolorowe tła** mające ułatwić zorientowanie się w jakiej części aplikacji użytkownik się znajduje. Są one jednolite, aby łatwiej było wyróżnić użyteczne informacje. Dodatkowo, wiele działań ze strony użytkownika spotyka się z odpowiedzią aplikacji w postaci komunikatów wyświetlanych przez aplikację. Ich pojawienie się jest zazwyczaj związane z próbą podjęcia przez użytkownika niedozwolonej akcji i wyjaśniają powód, dla którego nie może zostać ona zrealizowana.

2.2.3. Nawiązywanie i obsługa komunikacji Bluetooth

Nawiązywanie i obsługa komunikacji Bluetooth związana jest z zespołem czynności, które najprościej można podzielić na 4 grupy:

- zaprogramowanie ekranu użytkownika, pozwalającego na konfigurowanie połączenia;
- pozyskanie adresu urządzenia, z którym ma być nawiązane połączenie;
- wystawienie żądania o połączenie i *powiązanie* urządzeń;
- obsługa połączenia i zdarzeń;

Aplikacja wykorzystująca funkcje Bluetooth wymaga nadania jej uprawnień *BLUETOOTH* oraz *BLUETOOTH_ADMIN*, jeśli ma być możliwe nawiązywanie, konfigurowanie i wykorzystywanie połączenia.

Funkcje ekranu użytkownika, którego wygląd i funkcjonalność zostały omówione w poprzednim podrozdziale, zaprogramowane zostały we *fragment* o nazwie *BluetoothListFragment*. Został on umieszczony w przestrzeni *aktywności* *BluetoothListActivity*. Funkcja *checkBtState()* sprawdza w sposób automatyczny, czy smartfon wyposażony jest w domyślny adapter. Jeśli nie, użytkownik jest informowany o tym, że komunikacja Bluetooth z wykorzystaniem jego urządzenia nie jest możliwa. W przeciwnej sytuacji dochodzi do sprawdzenia w jakim stanie adapter się znajduje. W przypadku, gdy jest wyłączony zostaje podjęta decyzja o uruchomieniu go, która wymaga potwierdzenia ze strony użytkownika za pośrednictwem okna dialogowego. Wynik operacji, w postaci liczby *całkowitej* warunkuje to, jaki komunikat zostanie wyświetlony na ekranie.

Interakcja z aplikacją za pośrednictwem ekranu użytkownika jest możliwa poprzez kliknięcia we właściwe przyciski, co powoduje wywołanie powiązanych z nimi metod. W celu skojarzenia zmiennej, reprezentującej przycisk w pliku *BluetoothListFragment.java*, z jej definicją w pliku *fragment_bluetooth_list.xml*, wykorzystano bibliotekę o nazwie *ButterKnife* autorstwa Jake'a Whartona. Została zainstalowana poprzez wprowadzenie w pliku *build.gradle(Module:app)* komendy:

Ostatnie cyfry określają wersję instalowanej biblioteki. *ButterKnife* pozwala zastąpić klasyczną metodę *findViewById()* w sposób pokazany poniżej:

Wpływa to korzystnie na czytelność, płynność pisania oraz elastyczność kodu. Przypisywanie nazw do numerów identyfikujących elementy interfejsu odbywa się w obszarze deklaracji zmiennych, a nie w przestrzeni metody *onCreateView()*. Najnowsza wersja opatrzona jest numerem 8.4.0 [53] i różni się nieznacznie od zastosowanej w omawianej aplikacji (np. zastąpienie słów „*Inject*” przez „*Bind*”), jednak różnice te nie wywierają znaczącego wpływu na optymalizację kodu.

Do *powiązania* (i ewentualnego *parowania*) z urządzeniem zewnętrznym, smartfon musi dysponować jego adresem MAC. Jego pozyskiwanie rozpoczyna się po naciśnięciu jednego z przycisków, które wyświetlają listę urządzeń sparowanych lub wykrytych w otoczeniu smartfona. Wywołana zostaje klasa *BtDeviceList* z parametrami właściwymi dla danego przycisku. Jeśli parametrem jest stała *GET_PAired*, lista dostępnych do połączenia urządzeń zawiera sparowane już urządzenia i tworzona jest w oparciu o rekordy znajdujące się w pamięci smartfona. Jest to operacja mało kosztowna z punktu widzenia wykorzystanych zasobów, jednak nie ma gwarancji, że dane urządzenie znajduje się w zasięgu komunikacji ze smartfonem. Alternatywą jest bieżące wyszukiwanie urządzeń znajdujących się w zasięgu transmisji i zestawianie informacji na ich temat w formie listy, bez względu na to czy zostały one wcześniej sparowane (etap *Poszukiwania*, którego krótki opis zawiera rozdział 1.9.). W tym celu stworzony został obiekt klasy *BroadcastReceiver*, który nazywany będzie *odbiornikiem*. Jego zadaniem jest zarejestrowanie obecności i pozyskanie informacji na temat wykrytych urządzeń Bluetooth. Nadpisanie metody *onDestroy()* poprzez dodanie instrukcji *unregisterReceiver* zapewnia, że *odbiornik* stworzony w sposób dynamiczny (tzn. wewnątrz *aktywności BtDeviceList*) będzie prowadził nasłuchiwanie do momentu, w którym rzeczona *aktywność* zostanie zamknięta. Służy to ograniczeniu wykorzystania pamięci oraz baterii smartfona. Wyświetlane listy urządzeń Bluetooth (sparowanych lub wykrytych) pozostają puste w sytuacji, gdy komunikacja Bluetooth jest wyłączona. Wyszukiwanie urządzeń Bluetooth jest akcją pochłaniającą dużo mocy i spowalniającą działanie smartfona, w związku z czym, bezpośrednio po wybraniu urządzenia z listy, proces prowadzenia dalszych poszukiwań jest zatrzymywany. Informacje na temat wybranego urządzenia zapisane są w postaci pojedynczego ciągu znaków, wobec czego konieczne było skorzystanie z funkcji *substring()* celem podzielenia go na podciągi zawierające pożądane informacje – nazwę oraz adres MAC wybranego urządzenia. Następnie dane zostają zwrócone do *aktywności BluetoothListActivity*. Załączona zostaje również informacja na temat tego, że proces ich pozyskania zakończył się sukcesem. W efekcie, aktualizacji ulegają informacje na temat urządzenia, z którym zostanie podjęta próba nawiązania połączenia Bluetooth.

Po zatwierdzeniu części konfigurującej połączenie, przyciskiem *CONFIRM* uruchomiona zostaje nowa *aktywność*, jednak nie jest ona bezpośrednio odpowiedzialna za stworzenie komunikacji Bluetooth. Jak zostało wspomniane we wstępie, ponieważ nawiązanie oraz obsługa transmisji Bluetooth nie powinny być zależne od *cyklu życia aktywności*, ich implementacja znajduje się w klasie typu *usługa*, o nazwie *BluetoothService*. Metoda *onCreate()* *usługi* uruchamiana jest tylko raz dla pojedynczego uruchomienia aplikacji, dlatego ewentualne zerowanie zmiennych odbywa się w metodzie *onStartCommand()*, której zawartość wykonywana jest za każdym razem, gdy aplikacja restartuje *usługę*. Dla omawianej aplikacji sytuacja ta ma miejsce np. gdy użytkownik uruchomi aplikację w trybie pracy bez urządzenia zewnętrznego, a po jakimś czasie zechce je połączyć ze smartfonem. Przesłany adres MAC podlega wstępnej kontroli (dokładniejsza weryfikacja oraz sprawdzenie czy urządzenie znajduje się w zasięgu transmisji przeprowadzone zostanie w dalszej części). W oparciu o niego tworzony jest obiekt reprezentujący urządzenie Bluetooth, co posłuży do utworzenia *kanalu* (ang. *Socket*) oraz zainicjowania komunikacji pomiędzy fizycznymi urządzeniami. W tym celu posłużono się klasą wewnętrzną *ConnectThread*, do zaimplementowania której wykorzystany został kod udostępniony przez producenta na oficjalnej stronie systemu Android [54]. Należy wprowadzić właściwy dla modułu HC-05 identyfikator (UUID), który dla portu szeregowego (SSP) wynosi 00001101-0000-1000-8000-00805F9B34FB [55] i jest weryfikowany w trakcie procedury łączenia. Jeśli wprowadzony adres MAC był poprawny, a urządzenie znajduje się w zasięgu, proces łączenia zostaje zakończony sukcesem. W przeciwnym wypadku, maksymalnie po 12 sekundach [54] proces kończy się niepowodzeniem, *kanal* jest zamykany, a użytkownik zostaje cofnięty do ekranu konfiguracji połączenia Bluetooth oraz poinformowany o zaistniałym błędzie.

Poprawnie stworzony *kanal* umożliwia zdefiniowanie wejściowego oraz wyjściowego strumienia danych w oparciu o klasę *ConnectedThread*, której fragment implementacji znajduje się w dalszej części przykładowego kodu [54]. Metoda *read()* oczekuje, aż w strumieniu wejściowym znajdą się dane przekazane przez moduł Bluetooth HC-05. Są one wczytywane w postaci tablicy bitów. W odpowiedzi na pojawienie się wiadomości, gdy włączony jest moduł GPS w smartfonie, uruchamiana jest funkcja aktualizująca współrzędne telefonu i wysyłająca wiadomość SMS. Rola obiektu *mHandler* w przekazywaniu wiadomości została wyjaśniona w rozdziale traktującym o wielowątkowości.

2.2.4. Wielowątkowość

Wykorzystanie wątku głównego do nawiązywania połączenia Bluetooth może zablokować połączenia przychodzące [54]. Podobnie wczytywanie danych lub wykonywanie czasochłonnych obliczeń, uniemożliwiające interakcję (nawet w sposób świadomy) pomiędzy użytkownikiem a

interfejsem przez czas dłuższy niż 5 sekund, niezawodnie skutkuje wyświetleniem przez system komunikatu o prawdopodobnym zawieszeniu się aplikacji, dając użytkownikowi możliwość jej zamknięcia. Zgodnie z poradnikami [55, 56], w sytuacjach długotrwałego przetwarzania danych, aby uniknąć wyżej opisanych problemów, należy skorzystać z wielowątkowości. Klasy *ConnectThread* oraz *ConnectedThread* stanowią jawne rozszerzenie klasy *Thread*, co oznacza, że instrukcje nadpisujące metodę *run()* są wykonywane w osobno przydzielonych wątkach, asynchronicznie względem pozostałej części programu. W efekcie, zadania takie jak nawiązywanie połączenia i odczytywanie danych z portu szeregowego wykonywane są w tym samym czasie co obsługa interfejsu użytkownika bez ryzyka zawieszenia się aplikacji. Do przekazywania danych między wątkami służą obiekty klasy *Handler*, czyli tzw. *uchwyty*. Otrzymana z portu szeregowego wiadomość (znak *char* wysłany przez Arduino Micro) jest przekazywana za pomocą *uchwyty* *mHandler* do wątku głównego, obsługującego interfejs użytkownika (inaczej mówiąc: do wątku, w którym *uchwyt* został stworzony). Dopiero w nim wywołane zostają funkcje stanowiące odpowiedź na naciśnięcie przycisku, bez zakłócania pracy wątku odpowiedzialnego za wczytywanie danych ze strumienia wejściowego.

Innym (niż jawne rozszerzenie klasy *Thread*) sposobem na przydzielenie zadaniom osobnego wątku, jest implementacja tzw. interfejsu *Runnable* i nadpisanie jego (jedynej) metody *run()* w opisany wcześniej sposób. Wpisane w ten sposób instrukcje mogą być traktowane jak ciało nowo utworzonego wątku. W aplikacji rozwiązanie to zostało wykorzystane w celu zyskania pewności, że procesy, takie jak nawiązywanie komunikacji Bluetooth czy połączenie z serwisem Google Play, nie zakłócą płynnego działania aplikacji.

2.2.5. Odczytywanie współrzędnych GPS. Usługi Google Play.

Wprowadzeniu systemu Android w wersji 7.0 *Nougat* (*API Level 24*) towarzyszyło zapowiadane przez producenta zaprzestanie wspierania i rozwoju stosowanej dotychczas biblioteki *android.location*. Zawiera ona metody i rozwiązania określone jako „przestarzałe” [58]. Rekomendowanym rozwiązaniem jest skorzystanie z usług Google Play, działających w tle systemu Android. Są one zainstalowane na każdym urządzeniu posiadającym system Android starszy niż wersja 2.2, a na ich usunięcie użytkownik decyduje się na własne ryzyko. Wykorzystanie właściwych bibliotek (ang. *client library*) umożliwia tworzonej aplikacji interakcję z usługami Google Play, które mogą wykonać pewne czynności w jej imieniu. Główna korzyść płynąca z takiego rozwiązania polega na tym, że usługi Google Play są na bieżąco ulepszane i aktualizowane, zatem aplikacje, które je implementują, korzystają z najnowszych rozwiązań niezależnie od wykorzystywanej wersji systemu. Aktualizacje pobierane są za sprawą aplikacji Google Play Store [59]. Aby skorzystać z usług, należy w projekcie zainstalować wymagane dodatki (w czym

użyteczny będzie instalator *SDK Manager*) oraz załadować wybrane biblioteki z listy znajdującej się na stronie dewelopera Google Play [60] (w sposób analogiczny do dodawania biblioteki *ButterKnife*). W celu aktualizowania współrzędnych położenia użytkownika wykorzystywana jest biblioteka „*play-services-location*”. Należy również nadać aplikacji uprawnienie `ACCESS_FINE_LOCATION` pozwalające na możliwie najdokładniejsze określenia położenia użytkownika wykorzystując wbudowany moduł GPS. Alternatywą jest określanie współrzędnych na podstawie sygnału operatora sieci komórkowej oraz okolicznych punktów dostępu WiFi, co jest rozwiązaniem korzystniejszym ze względu na zużycie baterii, jednak zwracającym mniej precyzyjne wartości.

Instrukcje, mające za zadanie określić położenia użytkownika, stanowią ciało interfejsu *Runnable* klasy *BluetoothService*. Rozpoczynają się od sprawdzenia, czy urządzenie, na którym znajduje się aplikacja, posiada dostęp do usług Google Play. Jeśli tak, aplikacja łączy się nimi i jest rejestrowana jako klient usługi *LocationServices*. Wywołanie funkcji *startLocationUpdates()*, która powoduje aktualizację położenia użytkownika zgodnie z warunkami określonymi w ciele funkcji *createLocationRequest()*, następuje w wyniku zarejestrowania naciśnięcia przycisku awaryjnego. Precyzowanie wielkości takich jak minimalny interwał czasowy czy dystans, dla którego aktualizowane mają być współrzędne nie jest wymagane dla tworzonej aplikacji, ponieważ odświeżanie będzie efektem naciśnięcia przycisku. Istotny jest jednak argument metody *setPriority()*, który określa jak dokładne, a więc z jakich źródeł i jakim kosztem zużycia energii będą uzyskane współrzędne. Wybierając *PRIORITY_HIGH_ACCURACY* określa się, że preferowanym źródłem informacji na temat lokalizacji będzie sygnał GPS, jednak w zależności od możliwości, wykorzystany może zostać także sygnał operatorów telefonii komórkowej oraz WiFi. Aby ograniczyć pochłanianie energii przez aplikację, pozyskiwanie współrzędnych odbywa się tylko przez kilka sekund, tuż po naciśnięciu przycisku. W pozostałych przypadkach aktualizacja położenia geograficznego następuje jedynie w przypadku działania innej aplikacji (np. Map Google). Do zrealizowania tego założenia wykorzystano odrębny interfejs *Runnable*, w którym umieszczone zostały polecenia przerywające aktualizowanie współrzędnych oraz przypisujące je do zmiennych reprezentujących szerokość oraz długość geograficzną (*ang. longitude/latitude*). Ich wykonanie w wątku głównym następuje z opóźnieniem *TIME_FOR_LOCATION_UPDATE* (5000ms) widocznym jako argument metody *postDelay()* uchwytu *mHandler*. Wartość opóźnienia została wybrana eksperymentalnie jako kompromis pomiędzy ustaleniem się poprawnych wielkości, a jak najkrótszym czasem ich aktualizowania. Fragmenty opisanego kodu bazują na poradniku dostępnym na stronie [61, 62].

//GPS i Google Service API
//metody udostępniane przez serwis
//zapisywanie danych
//wysyłanie wiadomości : serwis ma dane z EmergencyViewFragment, reset zawsze gdy wywołane
jest sendMessage i metoda startService
//perspektywy rozwoju

RUN WITHOUT

//jakieś testy tutaj? Zasilanie? Zasięg? Ściany?
Lepsze rozwiązania: wspomnieć o nich tutaj czy lepiej gdzieś podczas oceny układu?
// breloczki BT 4.0
// SelfieStick
// płytki z wbudowanym BLE
//jeśli telefon zadziała ze starusieńkim HC05 to z nowszymi, przeznaczonymi do tego też da radę
//Jakie aplikacje już istnieją?
//HM-10 opisać dopiero
//krótki opis pod sekcjami
//sygnały BT nie zakłócają pracy telefonu
//Działa w tle!

Bibliografia:

1. <http://pclab.pl/news69812.html>
2. <https://www.accenture.com/pl-pl/insight-fjord-trends-2016>
3. http://www.pcworld.idg.com.au/article/430254/why_japanese_smartphones_never_went_global/
4. <http://searchnetworking.techtarget.com/definition/i-Mode>
5. http://www.osnews.com/story/27416/The_second_operating_system_hiding_in_every_mobile_phone
6. <https://prezi.com/ujefpyr7cvtk/real-time-operating-system-and-smartphone/>
7. <http://www.gartner.com/newsroom/id/3415117>
8. http://www.openhandsetalliance.com/oha_members.html 27.11.16
9. <http://www.tiobe.com/tiobe-index/> 27.11.16
10. <https://developer.android.com/studio/run/emulator.html>
11. <http://android.com.pl/news/40618-android-studio-ide-2016/>
12. <http://android-developers.blogspot.in/2013/05/android-studio-ide-built-for-android.html>
13. <https://www.jetbrains.com/idea/features/>
14. <http://www.vogella.com/tutorials/AndroidBuild/article.html#gradle-for-building-android-applications>
15. <https://developer.android.com/guide/topics/manifest/manifest-intro.html>
16. <https://developer.android.com/guide/components/fragments.html>
17. <https://developer.android.com/training/basics/data-storage/databases.html>
18. <http://www.android4devs.pl/2011/07/sqlite-androidzie-kompletny-poradnik-dla-poczatkujacych/>
19. <https://developer.android.com/training/basics/data-storage/shared-preferences.html>
20. <http://www.android4devs.pl/2011/08/sharedpreferences-zapisywanie-danych-aplikacji/>
21. <https://github.com/google/gson>
22. <https://source.android.com/security/encryption/>
23. <https://source.android.com/devices/accessories/headset/specification.html>
24. <http://get.pressybutton.com/>
25. <http://www.androidpolice.com/2014/08/26/pressy-review-i-had-no-clue-something-could-suck-this-badly/>
26. https://db.zmitac.aei.polsl.pl/BZ/archive/wl_irda.pdf
27. http://mit.weii.tu.koszalin.pl/MIT1/Modele%20inzynierii%20teleinformatyki%201_12%20Teodorowicz%20Ryngwelski.pdf
28. <http://www.pg.gda.pl/~zbczaja/pdf/mse/irda.pdf>
29. <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20140001843>
30. <http://www.intel.com/content/www/us/en/io/universal-serial-bus/usb3-frequency-interference-paper.html> 17.11.16
31. <http://kti.eti.pg.gda.pl/ktilab/bluetooth/Bluetooth%20-%20Instrukcja%20laboratoryjna%20Teoria.pdf>
32. <https://piratecomm.wordpress.com/2014/01/19/ble-pairing-vs-bonding/> 24.11.16
33. http://blog.bluetooth.com/bluetooth-pairing-part-1-pairing-feature-exchange/?_ga=1.192186537.2022653936.1476829960 25.11.16
34. <http://www.differencebetween.net/technology/difference-between-bluetooth-2-0-and-bluetooth-2-1/> 23.11.16
35. http://www.ellisys.com/technology/een_bt07.pdf
36. <https://learn.sparkfun.com/tutorials/bluetooth-basics/how-bluetooth-works> 20.11.16
37. <http://ccm.net/contents/69-bluetooth-how-it-works> 25.11.16
38. https://faculty.cs.byu.edu/~knutson/publications/IrDA_Assisted_BT_Discovery.pdf 26.11.16
39. <http://bluetoothreport.com/bluetooth-versions-comparison-whats-the-difference-between-the-versions/> 26.11.16

40. <http://www.newswireless.net/index.cfm/article/629> 10.11.16
41. <https://learn.sparkfun.com/tutorials/serial-communication> 30.11.16
42. <http://forbot.pl/blog/artykuly/programowanie/kurs-arduino-3-uart-komunikacja-z-pc-zmienne-id3836> 01.12.16
43. <https://www.arduino.cc/en/Guide/ArduinoLeonardoMicro#toc9> 02.12.16
44. <https://www.arduino.cc/en/Main/ArduinoBoardMicro> 03.12.16
45. <https://www.arduino.cc/en/Products/Compare> 03.12.16
46. http://cdn.makezine.com/uploads/2014/03/hc_hc-05-user-instructions-bluetooth.pdf 04.12.16
47. http://www.thaieasyelec.com/downloads/EFDV390/EFDV390_Datasheet.pdf 04.12.16
48. <https://www.element14.com/community/docs/DOC-82933/l/the-intel-genuinoarduino-101-eagle-library>
49. <https://github.com/ErichStyger/mcuoneclipse>
50. <http://www.plociennik.info/index.php/transmisja-szeregowa> 07.12.16
51. <https://www.arduino.cc/en/Reference/Millis> 07.12.16
52. <https://developer.android.com/about/versions/android-4.4.html> 13.12.16
53. <http://jakewharton.github.io/butterknife/> 18.12.16
54. <https://developer.android.com/guide/topics/connectivity/bluetooth.html> 21.12.16
55. <https://www.bluetooth.com/specifications/assigned-numbers/service-discovery> 21.12.16
56. <http://javastart.pl/static/zaawansowane-programowanie/watki-wprowadzenie-i-przyklad/> 22.12.16
57. <https://developer.android.com/reference/java/lang/Thread.html> 22.12.16
58. <https://developer.android.com/reference/android/location/package-summary.html> 23.12.16
59. <https://developers.google.com/android/guides/overview> 23.12.16
60. <https://developers.google.com/android/guides/setup> 23.12.16
61. <https://developer.android.com/training/location/index.html> 23.12.16
62. <https://developers.google.com/android/reference/com/google/android/gms/location/package-summary> 23.12.16

Brudnopis:

// bluetooth włączany podczas wciśnięcia guzika?
// użyteczność pod koniec, jak wyjaśni się chociaż sprawa jak to będzie wyglądać i z czego korzystać
// finalna postać? (poważ to z użytecznością i wymaganiami stawianymi/kryteriami wyboru)
// opis prototypu v1.0 w kontekście dobrego schematu poglądowego
// wymagania na podstawie których wybór gdzieś przy realizacji
// coś dokładniej o lifecycle? W której metodzie co powinno się znaleźć zgrubnie? (że w onDestroy zwalniamy zasoby np.?)
// tutaj ogólnie o tym że wybieram API, w realizacji która i dlaczego
// (czemu 4.4 https://en.wikipedia.org/wiki/Android_Runtime)
// czy rynek oferuje tylko Androida z ekranem dotykowym?
// jakie wymagania hardware (tutaj o bebechach mojego)
https://en.wikipedia.org/wiki/Android_version_history#HWREQ
// Dodać screena dotyczącego wersji?
// rozwiązanie dla przepełnienia unsigned long przez millis()?

// delete też weryfikować dodatkowym oknem

wyk1

<http://www.gartner.com/newsroom/id/3415117>

https://en.wikipedia.org/wiki/Mobile_operating_system#/media/File:World_Wide_Smartphone_Sales.png

budowanie – budowanie to proces, który obejmuje m.in. kompilację (patrz poniżej) – ogólnie rzecz ujmując budowanie to proces przekształcania wszystkich kodów źródłowych i innych plików w projekcie (module) w artefakt – postać gotową do użycia w innym projekcie/module (lub w serwerze aplikacji)

1. <https://source.android.com/security/encryption/>
2. <https://source.android.com/devices/accessories/headset/specification.html>
3. <http://electronics.stackexchange.com/questions/95575/how-does-the-phone-detect-if-3-5-mm-jack-circuit-is-closed>
4. <http://get.pressybutton.com/>
5. <http://www.androidpolice.com/2014/08/26/pressy-review-i-had-no-clue-something-could-suck-this-badly/>
6. <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20140001843>
7. <http://mit.weii.tu.koszalin.pl/MIT1/Modele%20inzynierii%20teleinformatyki%2012%20Teodorowicz%20Ryngwelski.pdf>
8. <http://www.intel.com/content/www/us/en/io/universal-serial-bus/usb3-frequency-interference-paper.html> 17.11.16
9. <http://kti.eti.pg.gda.pl/ktilab/bluetooth/Bluetooth%20-%20Instrukcja%20laboratoryjna%20Teoria.pdf>
10. <http://www.newswireless.net/index.cfm/article/629> 10.11.16
11. <https://learn.sparkfun.com/tutorials/bluetooth-basics/how-bluetooth-works> 20.11.16
12. <http://www.differencebetween.net/technology/difference-between-bluetooth-2-0-and-bluetooth-2-1/> 23.11.16
13. <https://piratecomm.wordpress.com/2014/01/19/ble-pairing-vs-bonding/> 24.11.16
14. http://blog.bluetooth.com/bluetooth-pairing-part-1-pairing-feature-exchange/?_ga=1.192186537.2022653936.1476829960 25.11.16
15. <http://ccm.net/contents/69-bluetooth-how-it-works> 25.11.16
16. https://faculty.cs.byu.edu/~knutson/publications/IrDA_Assisted_BT_Discovery.pdf 26.11.16
17. <http://www.pcworld.idg.com.au/article/430254/why-japanese-smartphones-never-went-global/>
18. <http://searchnetworking.techtarget.com/definition/i-Mode>
19. <http://android.com.pl/news/40618-android-studio-ide-2016/>
20. <http://android-developers.blogspot.in/2013/05/android-studio-ide-built-for-android.html>
21. <https://www.jetbrains.com/idea/features/>
22. <https://developer.android.com/studio/run/emulator.html>
23. <http://www.gartner.com/newsroom/id/3415117>
24. http://www.osnews.com/story/27416/The_second_operating_system_hiding_in_every_mobile_phone
25. <http://prezi.com/ujefpyr7cvtk/real-time-operating-system-and-smartphone/>

- 25.<http://www.vogella.com/tutorials/AndroidBuild/article.html#gradle-for-building-android-applications>
- 26.<https://developer.android.com/guide/topics/manifest/manifest-intro.html>
- 27.<https://developer.android.com/training/basics/data-storage/databases.html>
- 28.<http://www.android4devs.pl/2011/07/sqlite-androidzie-kompletny-poradnik-dla-poczatkujacych/>
- 29.<https://developer.android.com/training/basics/data-storage/shared-preferences.html>
- 30.<http://www.android4devs.pl/2011/08/sharedpreferences-zapisywanie-danych-aplikacji/>
31. <https://github.com/google/gson>
- 32.<https://developer.android.com/guide/components/fragments.html>
- 33.https://db.zmitac.aei.polsl.pl/BZ/archive/wl_irda.pdf
- 34.<http://bluetoothreport.com/bluetooth-versions-comparison-whats-the-difference-between-the-versions/>
35. http://www.ellisys.com/technology/een_bt07.pdf
36. <http://www.pg.gda.pl/~zbczaja/pdf/mse/irda.pdf>

<http://abc-rc.pl/templates/images/files/995/1425483439-hc-06-datasheet.pdf>